

Zbirka odločb sodne prakse

SODBA SODIŠČA (veliki senat)

z dne 2. maja 2012*

„Intelektualna lastnina — Direktiva 91/250/EGS — Pravno varstvo računalniških programov — Člena 1(2) in 5(3) — Obseg varstva — Neposredno ustvarjanje ali ustvarjanje z drugim postopkom — Računalniški program, ki je varovan z avtorsko pravico — Povzemanje funkcionalnosti enega programa brez dostopa do izvorne kode drugega — Dekompiliranje strojne kode prvega računalniškega programa — Direktiva 2001/29/ES — Avtorska in sorodne pravice v informacijski družbi — Člen 2(a) — Uporabniški priročnik za računalniški program — Reproduciranje v drugem računalniškem programu — Kršitev avtorske pravice — Pogoj — Izraz lastne intelektualne stvaritve avtorja uporabniškega priročnika“

V zadevi C-406/10,

katere predmet je predlog za sprejetje predhodne odločbe na podlagi člena 267 PDEU, ki ga je vložilo High Court of Justice (England & Wales), Chancery Division (Združeno kraljestvo), z odločbo z dne 2. avgusta 2010, ki je prispela na Sodišče 11. avgusta 2010, v postopku

SAS Institute Inc

proti

World Programming Ltd,

SODIŠČE (veliki senat),

v sestavi V. Skouris, predsednik, A. Tizzano, J. N. Cunha Rodrigues, K. Lenaerts, J.-C. Bonichot, predsedniki senatov, A. Prechal, predsednica senata, R. Silva de Lapuerta, sodnica, K. Schiemann, G. Arestis (poročevalec), A. Ó Caoimh, L. Bay Larsen, sodniki, M. Berger, sodnica, in E. Jarašiūnas, sodnik,

generalni pravobranilec: Y. Bot,

sodna tajnica: L. Hewlett, glavna administratorica,

na podlagi pisnega postopka in obravnave z dne 21. septembra 2011,

ob upoštevanju stališč, ki so jih predložili:

— za SAS Institute Inc. H. J. Carr, QC, ter M. Hicks in J. Irvine, barristers,

— za World Programming Ltd M. Howe, QC, ter R. Onslow in I. Jamal, barristers, ki jih je pooblastil A. Carter-Silk, solicitor,

* Jezik postopka: angleščina.

- za špansko vlado N. Díaz Abad, zastopnica,
- za finsko vlado H. Leppo, zastopnica,
- za vlado Združenega kraljestva L. Seeboruth in C. Murrell, zastopnika, skupaj s S. Malyniczem, barrister,
- za Evropsko komisijo J. Samnadda, zastopnica,

po predstavitvi sklepnih predlogov generalnega pravobranilca na obravnavi 29. novembra 2011

izreka naslednjo

Sodbo

- 1 Predlog za sprejetje predhodne odločbe se nanaša na razlago členov 1(2) in 5(3) Direktive Sveta z dne 14. maja 1991 o pravnem varstvu računalniških programov (91/250/EGS) (UL, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 17, zvezek 1, str. 114) in člena 2(a) Direktive 2001/29/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 22. maja 2001 o usklajevanju določenih vidikov avtorske in sorodnih pravic v informacijski družbi (UL, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 17, zvezek 1, str. 230).
- 2 Ta predlog je bil vložen v okviru spora med družbama SAS Institute Inc. (v nadaljevanju: SAS Institute) in World Programming Ltd. (v nadaljevanju: WPL) zaradi tožbe zaradi ponarejanja, ki jo je vložila družba SAS Institute zaradi kršitve avtorskih pravic na računalniških programih in priročnikih o njenem informacijskem sistemu baz podatkov.

Pravni okvir

Mednarodna ureditev

- 3 Člen 2(1) Bernske konvencije za varstvo književnih in umetniških del z dne 9. septembra 1886 (Pariški akt z dne 24. julija 1971) v različici po spremembi z dne 28. septembra 1979 (v nadaljevanju: Bernska konvencija) določa:

„Izrazi ‚književna in umetniška dela‘ zajemajo vse stvaritve s književnega [...] področja, ne glede na način in obliko njihovega izražanja [...].“

- 4 Člen 9 Sporazuma o trgovinskih vidikih pravic intelektualne lastnine (v nadaljevanju: TRIPS), ki je Priloga 1C k Marakeškemu sporazumu o ustanovitvi Svetovne trgovinske organizacije, ki je bil odobren s Sklepom Sveta z dne 22. decembra 1994 o sklenitvi sporazumov doseženih v Urugvajskem krogu večstranskih pogajanj (1986 – 1994), v imenu Evropske skupnosti, v zvezi z zadevami, ki so v njeni pristojnosti (94/800/ES) (UL, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 11, zvezek 21, str. 80), določa:

„1. Članice se ravnavajo po členih od 1 do 21 Bernske konvencije [...] in po prilogi k njej. [...]

2. Varstvo avtorskih pravic obsega izraze, ne pa idej, postopkov, metod delovanja ali matematičnih pojmov kot takih.“

- 5 Člen 10(1) TRIPS določa:

„Računalniški programi, bodisi v izvorni ali strojni kodi, so po Bernski konvenciji [...] varovani kot književna dela.“

- 6 Člen 2 Pogodbe Svetovne organizacije za intelektualno lastnino (WIPO) o avtorski pravici, sprejete v Ženevi 20. decembra 1996, ki je za Evropsko unijo začela veljati 14. marca 2010 (UL L 32, str. 1) določa:
- „Varstvo avtorske pravice obsega izraze, ne pa idej, postopkov, metod dela ali matematičnih pojmov kot takšnih.“
- 7 Člen 4 te pogodbe določa:
- „Računalniški programi so varovani kot književna dela v smislu 2. člena Bernske konvencije. To varstvo se uporablja za računalniške programe ne glede na način ali obliko, v kateri so izraženi.“

Ureditev Unije

Direktiva 91/250

- 8 V tretji, sedmi, osmi, štirinajsti, petnajsti, sedemnajsti, osemnajsti, enaindvajseti in triindvajseti uvodni izjavi Direktive 91/250 je navedeno:
- „[3] ker računalniški programi igrajo vedno bolj pomembno vlogo v celi vrsti industrijskih dejavnosti in je zato tehnologijo računalniških programov mogoče šteti kot temeljnega pomena za industrijski razvoj Skupnosti;
- [...]
- [7] ker za namene te direktive pojem ‚računalniški program‘ pomeni programe v katerikoli obliki, vključno s tistimi, ki so vključeni v strojno opremo; ker ta pojem vključuje tudi pripravljeno delo, ki pripelje do razvoja računalniškega programa pod pogojem, da je pripravljeno delo take narave, da iz njega lahko v kasnejši fazi nastane računalniški program;
- [8] ker pri kriterijih, ki se uporabijo pri odločanju, ali je nek računalniški program izvirno delo ali ne, ne bi smeli uporabiti ocen glede kakovostne ali estetske ravni programa;
- [...]
- [14] ker v skladu [z načelom, da je z avtorsko pravico varovan samo izraz računalniškega programa], kolikor logika, algoritmi in programski jeziki obsegajo ideje in načela, te ideje in načela niso varovani po tej direktivi;
- [15] ker naj bo v skladu z zakonodajo in sodno prakso držav članic in mednarodnimi konvencijami o avtorski pravici izraz teh idej in načel varovan z avtorsko pravico;
- [...]
- [17] ker je pri izključni pravici avtorja, da prepreči nedovoljeno reproduciranje svojega dela, v primeru računalniškega programa treba predvideti omejeno izjemo ter dovoliti reproduciranje, ki je tehnično potrebno za uporabo tega programa s strani zakonitega pridobitelja; ker to pomeni, da s pogodbo ni mogoče prepovedati dejanj nalaganja in izvajanja, ki so potrebna za uporabo zakonito pridobljene kopije programa, kakor tudi ne dejanja odprave njegovih napak; ker lahko zakoniti pridobitelj kopije programa, tudi kadar je ta bila prodana, izvrši vsako drugo dejanje, ki je potrebno za uporabo te kopije v skladu z njenim namenom, če ni bilo posebnih pogodbenih določb;
- [18] ker osebi, ki ima pravico uporabljati računalniški program, ne bi smeli preprečiti dejanj, ki so potrebna za to, da opazuje, proučuje ali testira delovanje programa, pod pogojem, da ta dejanja ne kršijo avtorske pravice na programu;
- [...]

[21] ker je zato treba šteti, da je samo v teh omejenih okoliščinah izvrševanje dejanj reproduciranja in prevoda s strani ali v imenu osebe, ki ima pravico uporabljati kopijo programa, zakonito in združljivo z dobrimi običaji ter je zato treba šteti, da ni potrebno dovoljenje imetnika pravice;

[...]

[23] ker se taka izjema od avtorjevih izključnih pravic ne sme uporabiti na način, ki bi prizadel zakonite interese imetnika pravic ali ki bi bil v nasprotju z normalno uporabo programa“

9 Člen 1 Direktive 91/250 z naslovom „Predmet varstva“ določa:

„1. V skladu z določbami te direktive varujejo države članice računalniške programe z avtorsko pravico kot književna dela v smislu Bernske konvencije za varstvo književnih in umetniških del. Za namene te direktive obsega pojem ‚računalniški programi‘ tudi pripravljeno gradivo za njihovo izdelavo.

2. Varstvo po tej direktivi se uporablja za vse oblike izraza računalniškega programa. Ideje in načela, ki so osnova kateremukoli elementu računalniškega programa, vključno s tistimi, ki so osnova njegovim vmesnikom, niso varovani z avtorsko pravico po tej direktivi.

3. Računalniški program uživa varstvo, če je izvirno delo v smislu, da je avtorjeva lastna intelektualna stvaritev. Pri odločanju o njegovi primernosti za varstvo se ne uporabijo nobeni drugi kriteriji.“

10 Člen 4 te direktive z naslovom „Dejanja, za katera je potrebno dovoljenje“ v točkah (a) in (b) določa:

„Če ni v členu [členih] 5 in 6 drugače določeno, ima imetnik pravice v smislu člena 2 izključno pravico, da stori ali dovoli storiti:

(a) trajno ali začasno reproduciranje delov ali celotnega računalniškega programa, s katerimkoli sredstvom in v katerikoli obliki. Kolikor nalaganje, prikazovanje, izvajanje, prenašanje ali shranjevanje računalniškega programa zahteva takšno reproduciranje, je za ta dejanja potrebno dovoljenje imetnika pravice;

(b) prevod, priredbo, aranžiranje ali vsako drugo predelavo računalniškega programa ter reproduciranje rezultatov teh predelav, vendar brez vpliva na pravice osebe, ki je spremembo opravila“.

11 Člen 5 Direktive 91/250, ki določa izjeme od dejanj, za katera je potrebno dovoljenje, določa:

„1. Če ni posebnih pogodbenih določb, za dejanja iz člena 4(a) in (b) ni potrebno dovoljenje imetnika pravice, če so s strani zakonitega pridobitelja potrebna za uporabo računalniškega programa v skladu z njegovim namenom, vključno z odpravo napak.

[...]

3. Oseba, ki ima pravico uporabljati kopijo računalniškega programa, lahko brez dovoljenja imetnika pravice opazuje, proučuje ali testira delovanje programa zato, da dožene ideje in načela, ki so osnova kateremukoli elementu programa, če to stori pri kateremukoli od dejanj nalaganja, prikazovanja, izvajanja, prenašanja ali shranjevanja programa, do katerih je upravičena.“

12 Člen 6 te direktive, ki se nanaša na dekompiliranje, določa:

„1. Za reproduciranje kode ali prevod kodne oblike računalniškega programa v smislu člena 4(a) in (b) ni potrebno dovoljenje imetnika pravice, če je to nujno potrebno za pridobitev informacij, potrebnih za doseganje interoperabilnosti neodvisno ustvarjenega računalniškega programa z drugimi programi, če so izpolnjeni naslednji pogoji:

(a) da ta dejanja izvrši pridobitelj licence ali druga oseba, ki ima pravico uporabljati kopijo programa ali v njihovem imenu za to pooblaščen oseba;

- (b) da informacije, potrebne za doseganje interoperabilnosti, niso bile predhodno brez nadaljnega dostopne osebam iz pododstavka (a); in
- (c) da so ta dejanja omejena na tiste dele prvotnega programa, ki so potrebni za doseganje interoperabilnosti.

2. Določbe odstavka 1 ne dovoljujejo, da bi se informacije, ki so pridobljene z njegovo uporabo:

- (a) uporabile za drug namen kot za doseganje interoperabilnosti neodvisno ustvarjenega računalniškega programa;
- (b) odstopile tretjim osebam, razen kadar bi bilo to potrebno za doseganje interoperabilnosti neodvisno ustvarjenega računalniškega programa; ali
- (c) uporabile za razvijanje, proizvodnjo ali trženje računalniškega programa, ki je v svojem izrazu bistveno podoben, ali uporabile za katerokoli drugo dejanje, s katerim se krši avtorska pravica.

3. V skladu z določbami Bernske konvencije za varstvo književnih in umetniških del ni mogoče določb tega člena razlagati v smeri, po kateri bi bilo dopustno ta člen uporabiti na način, ki bi v nerazumni meri prizadel zakonite interese imetnika pravice ali ki bi bil v nasprotju z normalno uporabo računalniškega programa.“

- 13 V skladu s členom 9 Direktive 91/250 določbe te direktive ne vplivajo na uporabo drugih pravnih predpisov, ki se nanašajo na pravice patenta, na znamke, na nelojalno konkurenco, na poslovno tajnost, na varstvo polprevodnikov ali na pravo pogodb. Pogodbene določbe, ki so v nasprotju s členom 6 ali z izjemami iz člena 5(2) in (3), so nične.

Direktiva 2001/29

- 14 V skladu z uvodno izjavo 20 Direktive 2001/29 ta temelji na načelih in pravilih, ki so že opredeljena v trenutno veljavnih direktivah na tem področju, zlasti v Direktivi 91/250. Direktiva 2001/29 razvija ta načela in pravila ter jih umešča v kontekst informacijske družbe.

- 15 Člen 1 Direktive 2001/29 določa:

„1. Ta direktiva ureja pravno varstvo avtorske in sorodnih pravic v okviru notranjega trga s posebnim poudarkom na informacijski družbi.

2. Razen v primerih iz člena 11 se ta direktiva ne dotika in ne vpliva na obstoječe določbe Skupnosti v zvezi s:

- (a) pravnim varstvom računalniških programov;

[...]“

- 16 Člen 2(a) Direktive 2001/29 določa:

„Države članice predvidijo za spodaj naštetih izključno pravico, da dovolijo ali prepovedo, neposredno ali posredno, začasno ali stalno, reproduciranje na vsak način in v vsaki obliki, v celoti ali deloma:

- (a) avtorjem za njihova dela; [...]“

Nacionalna ureditev

- 17 Direktivi 91/250 in 2001/29 sta bili v notranji pravni red preneseni z zakonom iz leta 1988 o avtorski pravici, modelih in patentih (Copyright, Designs and Patents Act 1988), kakor je bil spremenjen z uredbo iz leta 1992 o avtorski pravici (računalniški programi) (Copyright (Computer Programs) Regulations 1992) ter z uredbo iz leta 2003 o avtorski in sorodnih pravicah (Copyright and Related Rights Regulations 2003) (v nadaljevanju: zakon iz leta 1988).
- 18 Člen 1(1)(a) zakona iz leta 1988 določa, da je avtorska pravica lastninska pravica na izvirnih književnih, dramskih, glasbenih ali umetniških delih. V skladu s členom 3(1), od (a) do (d), tega zakona je „književno delo“ vsako delo, ki ni dramsko ali glasbeno delo, ki je napisano, povedano ali zapeto in ki v skladu s tem vključuje tabelo ali zbirko, ki ni baza podatkov, računalniški program, pripravljeno gradivo za izdelavo računalniškega programa in bazo podatkov.
- 19 Člen 16(1)(a) navedenega zakona določa, da ima imetnik avtorske pravice na delu izključno pravico do njegovega kopiranja.
- 20 V skladu s členom 16(3)(a) in (b) zakona iz leta 1988 se omejitev avtorske pravice na delu nanaša na izvršitev v zvezi s celotnim delom ali katerim koli njegovim bistvenim delom bodisi neposredno bodisi posredno.
- 21 V skladu s členom 17(2) navedenega zakona kopiranje književnega, dramskega, glasbenega ali umetniškega dela pomeni reproduciranje dela v kakršni koli materialni obliki. To vključuje shranjevanje dela na katerem koli nosilcu z elektronskimi sredstvi.
- 22 Člen 50BA(1) zakona iz leta 1988 določa, da ne gre za kršitev avtorske pravice, če zakoniti uporabnik kopije računalniškega programa opazuje, preučuje ali testira delovanje programa, zato da ugotovi ideje in načela, ki so osnova posameznim elementom programa, če to stori pri katerem koli od dejanj nalaganja, prikazovanja, izvajanja, prenašanja ali shranjevanja programa, do katerih je upravičen. Člen 50BA(2) tega zakona podrobno določa, da za dejanje, dovoljeno v navedenem odstavku 1, ni pomembno, ali obstaja kakršna koli klavzula ali pogoj v pogodbi, katerih namen je, da prepovedujeta ali omejujeta zadevno dejanje.

Spor o glavni stvari in vprašanja za predhodno odločanje

- 23 SAS Institute je družba, ki razvija analitično programsko opremo. V 35 letih je razvila celovit niz programov, ki uporabnikom omogočajo izvajanje več vrst obdelave podatkov in njihove analize, zlasti statistične analize (v nadaljevanju: sistem SAS). Osrednja komponenta sistema SAS, imenovana „baza SAS“, uporabnikom omogoča zapisovanje in izvajanje lastnih uporabniških programov, da bi prilagodili sistem SAS tako, da bi ta obdeloval njihove podatke (skripti). Ti skripti so zapisani v posebnem jeziku sistema SAS (v nadaljevanju: jezik SAS).
- 24 Družba WPL je menila, da obstaja povpraševanje po alternativni programski opremi, s katero bi bilo mogoče izvajati uporabniške programe, zapisane v jeziku SAS. Družba WPL je zato razvila sistem „World Programming System“, s katerim je želela čim bolj posnemati funkcionalnost komponent SAS, tako da je poskušala zagotoviti, z nekaterimi manjšimi izjemami, da bi enaki vhodni podatki dali enake izhodne podatke. To naj bi obstoječim uporabnikom sistema SAS omogočilo, da bi skripte, ki so bili razviti za uporabo s sistemom SAS, uporabljali s sistemom „World Programming System“.
- 25 High Court of Justice (England & Wales), Chancery Division, pojasnjuje, da ni dokazano, da je družba WPL pri tem imela dostop do izvirne kode komponent SAS ali da je kopirala katero koli besedilo te kode ali da je kopirala kateri koli del strukturne zasnove navedene kode.

- 26 Predložitveno sodišče prav tako poudarja, da sta sodišči v dveh preteklih sporih razsodili, da se ne šteje za kršitev avtorske pravice na izvirni kodi računalniškega programa, če konkurent imetnika avtorske pravice preuči delovanje programa in nato zapiše svoj program, da bi posnemal to funkcionalnost.
- 27 Družba SAS Institute je izpodbijala ta pristop in je pri predložitvenem sodišču vložila tožbo. Družbi WPL očita predvsem:
- da je pri razvijanju „World Programming System“ kopirala priročnike za sistem SAS, ki jih je izdala družba SAS Institute, s tem pa je kršila njeno avtorsko pravico na teh priročnikih;
 - da je s tem posredno kopirala računalniške programe, ki vsebujejo komponente SAS, in tako kršila avtorsko pravico na teh komponentah;
 - da je v nasprotju s pogoji licenc uporabila različico sistema SAS, imenovano „Learning Edition“, ter s tem kršila ustrezne pogodbe in avtorsko pravico na izobraževalni različici in
 - da je pri ustvarjanju svojega priročnika kršila avtorsko pravico na priročnikih za sistem SAS.
- 28 High Court of Justice (England & Wales), Chancery Division, je prekinilo odločanje in Sodišču v predhodno odločanje predložilo ta vprašanja:
- „1. Ali je treba člen 1(2) [Direktive 91/250] – če je računalniški program (v nadaljevanju: prvi program) varovan z avtorsko pravico kot književno delo – razlagati tako, da ne gre za kršitev avtorske pravice na prvem programu, če konkurent imetnika avtorske pravice brez dostopa do izvorne kode prvega programa neposredno ali s postopkom, kot je dekompiliranje [strojne] kode, ustvari drug program (v nadaljevanju: drugi program), ki posnema funkcije prvega programa?
 2. Ali kateri od teh dejavnikov vpliva na odgovor na prvo vprašanje:
 - (a) vrsta in/ali obseg funkcionalnosti prvega programa;
 - (b) vrsta in/ali obseg znanja, presoje ali dela, ki jih je avtor prvega programa uporabil za snovanje funkcionalnosti prvega programa;
 - (c) raven podrobnosti posnemanja funkcionalnosti prvega programa v drugem programu;
 - (d) če izvirna koda za drugi program posnema vidike izvorne kode prvega programa do ravni, ki presega tisto, kar je nujno potrebno za izvedbo enake funkcionalnosti kot pri prvem programu?
 3. Ali je treba člen 1(2) [Direktive 91/250] – če prvi program razlaga in izvaja uporabniške programe, ki so jih uporabniki prvega programa napisali v programskem jeziku, ki ga je razvil avtor prvega programa ter obsega ključne besede, ki jih je razvil ali izbral avtor prvega programa, in sintakso, ki jo je razvil avtor prvega programa – razlagati tako, da ne gre za kršitev avtorske pravice na prvem programu, če se drugi program zapiše tako, da te uporabniške programe razlaga in izvaja z enakimi ključnimi besedami in enako sintakso?
 4. Ali je treba člen 1(2) [Direktive 91/250] – če prvi program bere iz podatkovnih datotek določenega formata, ki ga je razvil avtor prvega programa, in zapisuje vanje – razlagati tako, da ne gre za kršitev avtorske pravice na prvem programu, če se drugi program napiše tako, da bere iz podatkovnih datotek enakega formata in zapisuje vanje?

5. Ali se odgovor na prvo, tretje in četrto vprašanje spremeni, če je avtor drugega programa tega ustvaril:
- (a) z opazovanjem, s preučevanjem in testiranjem delovanja prvega programa ali
 - (b) z branjem priročnika, ki ga je izdelal in objavil avtor prvega programa, v katerem so opisane funkcije prvega programa (v nadaljevanju: priročnik), ali
 - (c) z (a) in (b)?
6. Ali je treba člen 5(3) [Direktive 91/250] – če ima oseba pravico uporabiti kopijo prvega programa v skladu z licenco – razlagati tako, da je pridobitelj licence upravičen, da brez dovoljenja imetnika pravice izvrši dejanja nalaganja, prikazovanja, izvajanja, prenašanja ali shranjevanja programa za opazovanje, testiranje ali preučevanje delovanja prvega programa, zato da ugotovi, katere ideje in načela so osnova katerega koli elementa programa, če licenca pridobitelju licence omogoča, da izvrši dejanja nalaganja, prikazovanja, izvajanja, prenašanja ali shranjevanja prvega programa, kadar ga uporablja za določen namen, ki ga licenca dovoljuje, medtem ko dejanja, izvršena za opazovanje, preučevanje ali testiranje prvega programa, presegajo obseg namena, ki ga dovoljuje licenca?
7. Ali je treba člen 5(3) [Direktive 91/250] razlagati tako, da se za dejanja opazovanja, testiranja ali preučevanja delovanja prvega programa šteje, da se izvršijo zato, da se ugotovijo ideje ali načela, ki so osnova katerega koli elementa prvega programa, če je njihov namen:
- (a) da se ugotovi, kako prvi program deluje, zlasti podrobnosti, ki v priročniku niso opisane, za zapisovanje drugega programa na način, naveden v [prvem] vprašanju [...];
 - (b) da se ugotovi, kako prvi program razlaga in izvršuje stavke, zapisane v programskem jeziku, ki ga razlaga in izvršuje (glej [tretje] vprašanje [...]);
 - (c) da se ugotovijo formati podatkovnih datotek, ki so zapisane v prvem programu ali jih prvi program bere (glej [četrto] vprašanje [...]);
 - (d) da se primerja zmogljivost drugega programa s prvim programom za ugotavljanje razlogov, zaradi katerih se njuni zmogljivosti razlikujeta, in za izboljšanje zmogljivosti drugega programa;
 - (e) da se opravijo vzporedni testi prvega in drugega programa za primerjavo njunih izločkov med razvijanjem drugega programa, predvsem z aktiviranjem enakih testnih skriptov v prvem in drugem programu;
 - (f) da se ugotovi izložek dnevniške datoteke, ki jo generira prvi program, za ustvarjanje dnevniške datoteke enakega ali podobnega videza;
 - (g) da se zagotovi, da prvi program ustvari podatke (dejansko podatke, ki povezujejo poštno številke z zveznimi državami Združenih držav [Amerike]) za ugotavljanje, ali to ustreza uradnim podatkovnim bazam teh podatkov, in če ne, da se drugi program programira tako, da se bo na enake vložke odzval enako kot prvi program.
8. Ali je treba člen 2(a) [Direktive 2001/29] – če je priročnik varovan z avtorsko pravico kot književno delo – razlagati tako, da gre za kršitev avtorske pravice na priročniku, kadar avtor drugega programa v njem reproducira ali znatno reproducira katerega koli od teh elementov, opisanih v priročniku:
- (a) izbiro statističnih operacij, ki so bile vključene v prvi program;

- (b) matematične formule, uporabljene v priročniku za opisovanje teh operacij;
 - (c) posebne ukaze ali kombinacije ukazov, s katerimi je te operacije mogoče aktivirati;
 - (d) možnosti, ki jih je avtor prvega programa zagotovil v zvezi z različnimi ukazi;
 - (e) ključne besede in sintakso, ki jih prepozna prvi program;
 - (f) privzete nastavitve, za katere se je avtor prvega programa odločil, da se uporabijo, če uporabnik določenega ukaza ali možnosti ne določi;
 - (g) število ponovitev, ki jih bo izvedel prvi program v določenih okoliščinah?
9. Ali je treba člen 2(a) [Direktive 2001/29] razlagati tako, da gre za kršitev avtorske pravice na priročniku, kadar avtor drugega programa v priročniku, ki opisuje drugi program, reproducira ali znatno reproducira ključne besede in sintakso, ki jih prepozna prvi program?“

Vprašanja za predhodno odločanje

Vprašanja od prvega do petega

- 29 Predložitveno sodišče s temi vprašanji v bistvu sprašuje, ali je treba člen 1(2) Direktive 91/250 razlagati tako, da se funkcionalnost računalniškega programa ter programski jezik in format podatkovnih datotek, uporabljenih v računalniškem programu, da bi se izkoristile nekatere njegove funkcije, štejejo za izraz tega programa in so torej lahko varovani z avtorsko pravico na računalniških programih v smislu te direktive.
- 30 V skladu s členom 1(1) Direktive 91/250 so računalniški programi varovani z avtorsko pravico kot književna dela v smislu Bernske konvencije.
- 31 V skladu z odstavkom 2 tega člena se tako varstvo uporablja za vse oblike izraza računalniškega programa. Vendar je v njem pojasnjeno, da ideje in načela, ki so osnova kateremu koli elementu računalniškega programa, vključno s tistimi, ki so osnova njegovim vmesnikom, niso varovani z avtorsko pravico po tej direktivi.
- 32 Štirinajsta uvodna izjava Direktive 91/250 v zvezi s tem potrjuje, da v skladu z načelom, da je z avtorsko pravico varovan samo izraz računalniškega programa, kolikor logika, algoritmi in programski jeziki obsegajo ideje in načela, te ideje in načela niso varovani po tej direktivi. V njeni petnajsti uvodni izjavi je navedeno, da je v skladu z zakonodajo in sodno prakso držav članic in mednarodnimi konvencijami o avtorski pravici izraz teh idej in načel varovan z avtorsko pravico.
- 33 Glede mednarodnega prava pa člen 2 Pogodbe WIPO o avtorski pravici in člen 9(2) TRIPS določata, da varstvo na podlagi avtorske pravice obsega izraze, ne pa idej, postopkov, metod delovanja ali matematičnih pojmov kot takih.
- 34 Člen 10(1) TRIPS določa, da so računalniški programi, bodisi v izvorni bodisi strojni kodi, po Bernski konvenciji varovani kot književna dela.
- 35 Sodišče je v sodbi, ki je bila izrečena po vložitvi predloga za sprejetje predhodne odločbe v tej zadevi, člen 1(2) Direktive 91/250 razlagalo tako, da je s to direktivo varovan računalniški program v vseh oblikah svojega izraza, ki omogočajo njegovo reprodukcijo v različnih programskih jezikih, kot sta izvorna koda in strojna koda (soba z dne 22. decembra 2010 v zadevi Bezpečnostní softwarová asociace, C-393/09, ZOdl., str. I-13971, točka 35).

- 36 V skladu z drugim stavkom sedme uvodne izjave Direktive 91/250 pojem „računalniški program“ vključuje tudi pripravljalna dela, ki pripeljejo do razvoja računalniškega programa pod pogojem, da je pripravljalno delo tako, da iz njega lahko v kasnejši fazi nastane računalniški program.
- 37 Tako so predmet varstva Direktive 91/250 oblike izraza računalniškega programa in pripravljalna dela, ki lahko pripeljejo do reprodukcije ali poznejšega nastanka takega programa (zgoraj navedena sodba *Bezpečnostní softwarová asociace*, točka 37).
- 38 Sodišče je tako ugotovilo, da sta izvirna in strojna koda računalniškega programa obliki izraza računalniškega programa, ki sta zato upravičeni do avtorskopravnega varstva računalniških programov na podlagi člena 1(2) Direktive 91/250. Glede grafičnega uporabniškega vmesnika pa je Sodišče razsodilo, da tak vmesnik ne omogoča reprodukcije računalniškega programa, ampak je zgolj element tega programa, s katerim uporabniki uporabljajo navedeni program (zgoraj navedena sodba *Bezpečnostní softwarová asociace*, točki 34 in 41).
- 39 Glede na navedeno je treba ugotoviti, da glede elementov računalniškega programa, ki so predmet vprašanj od prvega do petega, niti funkcionalnost računalniškega programa niti programski jezik in format podatkovnih datotek, uporabljenih v računalniškem programu, da bi se izkoristile nekatere njegove funkcije, ne štejejo za izraz tega programa v smislu člena 1(2) Direktive 91/250.
- 40 Kot je navedel generalni pravobranilec v točki 57 sklepnih predlogov, bi z dopustitvijo avtorskopravnega varstva funkcionalnosti računalniškega programa omogočili prilaščanje idej v škodo tehničnemu napredku in industrijskemu razvoju.
- 41 V točki 3.7 obrazložitve predloga Direktive 91/250 (COM (88) 816) je poleg tega navedeno, da je glavna prednost varstva računalniških programov z avtorsko pravico ta, da zajema samo posamičen izraz dela, drugim avtorjem pa daje zeleno svobodo pri ustvarjanju podobnih ali celo enakih programov, če jih ne kopirajo.
- 42 Glede programskega jezika in formata podatkovnih datotek, uporabljenih v računalniškem programu, da bi se razložili in izvajali uporabniški programi, ki so jih napisali uporabniki, in da bi se bralo iz podatkovnih datotek določenega formata in vanje zapisovalo, gre za elemente tega programa, s katerimi uporabniki izvajajo nekatere funkcije tega programa.
- 43 V tem kontekstu je treba pojasniti, da če tretja oseba pridobi del izvirne ali strojne kode programskega jezika ali formata podatkovnih datotek, uporabljenih v računalniškem programu, in če z uporabo te kode v svojem računalniškem programu ustvari podobne elemente, je tako ravnanje mogoče šteti za delno reproduciranje v smislu člena 4(a) Direktive 91/250.
- 44 Vendar, kot izhaja iz predložitvene odločbe, družba WPL ni imela dostopa do izvirne kode programa družbe SAS Institute in strojne kode tega programa ni dekompilirala. Družba WPL je z opazovanjem, proučevanjem in testiranjem delovanja programa družbe SAS Institute reproducirala funkcionalnost tega programa tako, da je uporabila isti programski jezik in isti format podatkovnih datotek.
- 45 Poleg tega je treba poudariti, da ugotovitev iz točke 39 te sodbe ne vpliva na možnost, da sta jezik SAS in format podatkovnih datotek družbe SAS Institute lahko kot deli upravičeni do avtorskopravnega varstva na podlagi Direktive 2001/29, če sta avtorjevi lastni intelektualni stvaritvi (zgoraj navedena sodba *Bezpečnostní softwarová asociace*, točke od 44 do 46).
- 46 Na vprašanja od prvega do petega je zato treba odgovoriti tako, da je treba člen 1(2) Direktive 91/250 razlagati tako, da niti funkcionalnost računalniškega programa niti programski jezik in format podatkovnih datotek, uporabljenih v računalniškem programu, da bi se izkoristile nekatere njegove funkcije, ne štejejo za izraz tega programa in na tej podlagi niso varovani z avtorsko pravico na računalniških programih v smislu te direktive.

Šesto in sedmo vprašanje

- 47 Predložitveno sodišče s tema vprašanjema v bistvu sprašuje, ali je treba člen 5(3) Direktive 91/250 razlagati tako, da je oseba, ki je na podlagi licence pridobila kopijo računalniškega programa, upravičena, da pri izvrševanju dejanj, ki jih pokriva ta licenca, in z namenom, ki presega okvir, opredeljen s to licenco, brez dovoljenja imetnika avtorske pravice na tem programu opazuje, proučuje ali testira delovanje programa zato, da dožene ideje in načela, ki so osnova kateremu koli elementu tega programa.
- 48 Iz predložitvene odločbe izhaja, da je v zadevi v glavni stvari družba WPL zakonito kupila kopije izobraževalne različice programa družbe SAS Institute, ki so bile dobavljene z licenco, „katere potrditev poteka s klikanjem“, na podlagi katere je pridobitelj sprejel pogoje te licence, preden mu je bil omogočen dostop do programske opreme. Pogoji navedene licence so le-to omejevali na neprodukcijske namene. Predložitveno sodišče meni, da je družba WPL uporabljala različne kopije izobraževalne različice programa družbe SAS Institute, da bi izvedla dejanja, ki presegajo predmet zadevne licence.
- 49 To sodišče se zato sprašuje, ali namen proučevanja ali opazovanja delovanja računalniškega programa vpliva na to, ali se pridobitelj licence lahko sklicuje na izjemo od člena 5(3) Direktive 91/250.
- 50 Glede na besedilo te določbe je treba poudariti, prvič, da ima pridobitelj licence pravico, da opazuje, proučuje ali testira delovanje računalniškega programa zato, da dožene ideje in načela, ki so osnova kateremu koli elementu programa.
- 51 Glede na to je namen člena 5(3) Direktive 91/250 zagotoviti, da imetnik avtorske pravice idej in načel, ki so osnova kateremu koli elementu računalniškega programa, ne more varovati z licenčno pogodbo.
- 52 Ta določba je torej v skladu s temeljnim načelom iz člena 1(2) Direktive 91/250, v skladu s katerim se varstvo po tej direktivi uporablja za vse oblike izraza računalniškega programa, ideje in načela, ki so osnova kateremu koli elementu računalniškega programa, pa niso varovani z avtorsko pravico po tej direktivi.
- 53 Člen 9(1) Direktive 91/250 poleg tega določa, da so pogodbene določbe, ki so v nasprotju z izjemami iz člena 5(2) in (3) te direktive, nične.
- 54 Drugič, pridobitelj licence lahko na podlagi navedenega člena 5(3) dožene ideje in načela, ki so osnova kateremu koli elementu računalniškega programa, če to stori pri katerem koli od dejanj nalaganja, prikazovanja, izvajanja, prenašanja ali shranjevanja programa, do katerih je upravičen.
- 55 Iz tega sledi, da je te ideje in načela mogoče dognati v okviru dejanj, ki jih licenca dovoljuje.
- 56 V osemnajsti uvodni izjavi Direktive 91/250 je poleg tega razloženo, da osebi, ki ima pravico uporabljati računalniški program, ne bi smeli preprečiti dejanj, ki so potrebna za to, da opazuje, proučuje ali testira delovanje programa, če ta dejanja ne kršijo avtorske pravice na tem programu.
- 57 Kot je navedel generalni pravobranilec v točki 95 sklepnih predlogov, gre v zvezi s tem za dejanja iz člena 4(a) in (b) Direktive 91/250, ki opredeljuje izključne pravice imetnika, da stori ali dovoli storiti nekatera dejanja, in za dejanja iz člena 5(1) te direktive, ki so za zakonitega pridobitelja potrebna za uporabo računalniškega programa v skladu z njegovim namenom, vključno z odpravo napak.
- 58 Glede tega je v sedemnajsti uvodni izjavi Direktive 91/250 namreč pojasnjeno, da s pogodbo ni mogoče prepovedati dejanj nalaganja in izvajanja, ki so potrebna za to uporabo.
- 59 Imetnik avtorske pravice na računalniškem programu zato na podlagi licenčne pogodbe ne more preprečiti, da pridobitelj te licence dožene ideje in načela, ki so osnova kateremu koli elementu tega programa, če ta izvaja dejanja, ki jih navedena licenca dovoljuje, in dejanja nalaganja in izvajanja, ki so potrebna za uporabo računalniškega programa, in če ne krši izključnih pravic tega imetnika na tem programu.

- 60 V zvezi z zadnjenavedenim pogojem člen 6(2)(c) Direktive 91/250, ki se nanaša na dekompiliranje, namreč pojasnjuje, da ni dovoljeno, da bi se informacije, ki so pridobljene z njegovo uporabo, uporabile za razvijanje, proizvodnjo ali trženje računalniškega programa, ki je v svojem izrazu bistveno podoben, ali uporabile za katerokoli drugo dejanje, s katerim se krši avtorska pravica.
- 61 Zato je treba poudariti, da avtorska pravica na računalniškem programu ni kršena, če tako kot v obravnavanem primeru zakoniti pridobitelj licence ni imel dostopa do izvirne kode računalniškega programa, na katerega se nanaša ta licenca, ampak je ta program zgolj proučeval, opazoval in testiral, da bi v drugem programu reproduciral njegovo delovanje.
- 62 V teh okoliščinah je treba na šesto in sedmo vprašanje odgovoriti, da je treba člen 5(3) Direktive 91/250 razlagati tako, da je oseba, ki je na podlagi licence pridobila kopijo računalniškega programa, upravičena, da brez dovoljenja imetnika avtorske pravice opazuje, proučuje ali testira delovanje tega programa zato, da dožene ideje in načela, ki so osnova kateremu koli elementu tega programa, če izvršuje dejanja, ki jih ta licenca dovoljuje, in dejanja nalaganja in izvajanja, ki so potrebna za uporabo računalniškega programa, in če ne krši izključnih pravic imetnika avtorske pravice na tem programu.

Osmo in deveto vprašanje

- 63 Predložitveno sodišče s tema vprašanjema v bistvu sprašuje, ali je treba člen 2(a) Direktive 2001/29 razlagati tako, da se reproduciranje – v računalniškem programu ali uporabniškem priročniku za ta program – nekaterih elementov, opisanih v uporabniškem priročniku drugega računalniškega programa, ki je varovan z avtorsko pravico, šteje za kršitev te pravice na zadnjem priročniku.
- 64 Iz predložitvene odločbe izhaja, da je uporabniški priročnik za računalniški program družbe SAS Institute varovano književno delo v smislu Direktive 2001/29.
- 65 Sodišče je že razsodilo, da so različni deli dela varovani na podlagi člena 2(a) Direktive 2001/29, če vsebujejo nekatere elemente, ki so izraz lastne intelektualne stvaritve avtorja tega dela (sodba z dne 16. julija 2009 v zadevi Infopaq International, C-5/08, ZOdl., str. I-6569, točka 39).
- 66 V obravnavanem primeru so ključne besede, sintaksa, ukazi, kombinacije ukazov, možnosti, privzete nastavitve ter število ponovitev sestavljeni iz besed, števil ali matematičnih konceptov, ki obravnavani posamično niso intelektualna stvaritev avtorja računalniškega programa.
- 67 Zgolj z izbiro, razporeditvijo in kombinacijo teh besed, števil ali matematičnih konceptov lahko avtor izvirno izrazi svojo ustvarjalnost in doseže rezultat, pri čemer je uporabniški priročnik za računalniški program intelektualna stvaritev (glej v tem smislu zgoraj navedeno sodbo Infopaq International, točka 45).
- 68 Predložitveno sodišče mora preveriti, ali reproduciranje navedenih elementov pomeni reproduciranje izraza lastne intelektualne stvaritve avtorja zadevnega uporabniškega priročnika za računalniški program iz zadeve v glavni stvari.
- 69 V zvezi s tem mora biti preizkus, ali so glede na Direktivo 2001/29 ti elementi uporabniškega priročnika za računalniški program reproducirani, isti ne glede na to, ali gre za ustvarjanje drugega programa ali uporabniškega priročnika za ta program.
- 70 Zato je treba glede na zgornje ugotovitve na osmo in deveto vprašanje odgovoriti tako, da je treba člen 2(a) Direktive 2001/29 razlagati tako, da se reproduciranje – v računalniškem programu ali uporabniškem priročniku za ta program – nekaterih elementov, opisanih v uporabniškem priročniku drugega računalniškega programa, ki je varovan z avtorsko pravico, lahko šteje za kršitev avtorske

pravice na zadnjem priročniku, če – kar pa mora preveriti predložitveno sodišče – to reproduciranje pomeni izraz lastne intelektualne stvaritve avtorja uporabniškega priročnika za računalniški program, ki je varovan z avtorsko pravico.

Stroški

⁷¹ Ker je ta postopek za stranki v postopku v glavni stvari ena od stopenj v postopku pred predložitvenim sodiščem, to odloči o stroških. Stroški, priglašeni za predložitev stališč Sodišču, ki niso stroški omenjenih strank, se ne povrnejo.

Iz teh razlogov je Sodišče (veliki senat) razsodilo:

1. Člen 1(2) Direktive Sveta z dne 14. maja 1991 o pravnem varstvu računalniških programov (91/250/EGS) je treba razlagati tako, da niti funkcionalnost računalniškega programa niti programski jezik in format podatkovnih datotek, uporabljenih v računalniškem programu, da bi se izkoristile nekatere njegove funkcije, ne štejejo za izraz tega programa in na tej podlagi niso varovani z avtorsko pravico na računalniških programih v smislu te direktive.
2. Člen 5(3) Direktive 91/250 je treba razlagati tako, da je oseba, ki je na podlagi licence pridobila kopijo računalniškega programa, upravičena, da brez dovoljenja imetnika avtorske pravice opazuje, proučuje ali testira delovanje tega programa zato, da dožene ideje in načela, ki so osnova kateremu koli elementu tega programa, če izvršuje dejanja, ki jih ta licenca dovoljuje, in dejanja nalaganja in izvajanja, ki so potrebna za uporabo računalniškega programa, in če ne krši izključnih pravic imetnika avtorske pravice na tem programu.
3. Člen 2(a) Direktive 2001/29/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 22. maja 2001 o usklajevanju določenih vidikov avtorske in sorodnih pravic v informacijski družbi je treba razlagati tako, da se reproduciranje – v računalniškem programu ali uporabniškem priročniku za ta program – nekaterih elementov, opisanih v uporabniškem priročniku drugega računalniškega programa, ki je varovan z avtorsko pravico, lahko šteje za kršitev avtorske pravice na zadnjem priročniku, če – kar pa mora preveriti predložitveno sodišče – to reproduciranje pomeni izraz lastne intelektualne stvaritve avtorja uporabniškega priročnika za računalniški program, ki je varovan z avtorsko pravico.

Podpisi